

TOIMENPIDEALOITE 46/2013 vp

Kotikunta-maakuntamallin käynnistäminen kunta- ja palvelurakennemuutoksen perustaksi

Eduskunnalle

Suomessa alueet ovat asukasohjaltaan, ikärakenteeltaan, väestötiheydeltään ja etäisyyksiltään erilaisia. Samanlainen uudistusmalli ei sovellu koko maahan. Tarvitaan monipuolisia uudistuskeinoja sekä alueellisia joustamismahdollisuuksia.

Kunta- ja palvelurakenteisiin kohdistuvien uudistusten tavoitteena tulee olla laadukkaiden ja asukkaiden saatavilla olevien palvelujen turvaaminen koko maassa. Palvelujärjestelmän on oltava kattava ja taloudellinen. Uudistuksessa on huomioitava palvelujen laatu ja saatavuus, kansalaisten perusoikeuksien toteutuminen, kunnan asukkaiden itsehallinto ja osallistumismahdollisuudet, kielelliset oikeudet sekä väestöryhmittäinen ja alueellinen tasapuolisuus.

Kotikunta-maakuntamalli on tehokas, koko maahan soveltuva sekä toteuttamiskelpoinen uudistamisvaihtoehto. Se lähtee ihmisestä ja heidän tarvitsemistaan palveluista, ei rakenteista tai kuntien lukumäärästä. Kuntarakenteen uudistamista tärkeämpää on palvelujen tuotantotapojen uudistaminen erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Kotikunta-maakuntamallissa on tunnustettu tosiasia, ettei kuntapalveluiden tuottavuus kasva automaattisesti kuntakoon kasvaessa. Ns. vahvan peruskunnan malli ei tarjoa riittävää väestöpohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiselle.

Kotikunta-maakuntamallissa on kaksi tasoa: maakunta ja kotikunta. Maakuntien määrä nou-

dattelsi suurin piirtein nykyistä maakunta- tai sairaanhoitopiirijakoa ja kotikuntakuntajako suurin piirtein nykyistä kuntajakoa. Kotikunta-maakuntamalli ei poissulje vapaaehtoisia kuntaliitoksia.

Kotikunta-maakuntamallissa nykyiset maakunnat/sairaanhoitopiirit vastaavat laajaa järjestämispohjaa vaativien palveluiden järjestämisestä ja mahdollisesti myös eräistä valtion aluehallinnon tehtävistä sekä alueen elinvoiman vahvistamisesta. Samaa periaatetta noudattaen voidaan muodostaa pääkaupunkiseudulle oma kotikuntametropolimalli, jossa Helsinki, Espoo ja Vantaa jaettaisiin pienemmiksi kotikunniksi Brysselin ja Tukholman tapaan tavoitteena toimiva hallinto, sujuvat palvelut ja lähidemokratian toteutuminen.

Kansalaisten tarvitsemat kuntien ja valtion tarjoamat lähipalvelut määritellään selkeästi lainsäädännössä, ja niiden saavutettavuudelle asetetaan ajalliset etäisyystavoitteet, joiden puitteissa palvelut on kansalaisille järjestettävä. Palveluille asetetaan selkeät, mutta niiden toteuttamiselle joustavat kriteerit.

Kotikunta-maakuntamallin yksityiskohdista sovitaan parlamentaarisen valmistelun yhteydessä. Malli antaa puitteet toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja rahoituksen sekä tietojärjestelmien uudistukset. Parlamentaarisen valmistelun yhteydessä määritellään kotikuntien ja maakuntien rahoitusmalli sekä maakunnallisten luottamushenkilöiden valinta.

TPA 46/2013 vp — Kimmo Tiilikainen /kesk ym.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja käynnistää parlamentaarisen valmistelun kunta- ja palvelurakennemuutostensa uudelleen käynnistämiseksi ns. koti-

kunta-maakuntamallin peruseriaatteiden pohjalta, jolla turvataan tehokkaimmin laajaa järjestämispohjaa vaativat palvelut, lähipalvelut ja kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2013

Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Lasse Hautala /kesk
Timo Kalli /kesk
Elsi Katainen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Katri Komi /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Jari Leppä /kesk
Markus Lohi /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Eero Reijonen /kesk
Simo Rundgren /kesk
Mikko Savola /kesk
Tapani Tölli /kesk
Anu Vehviläinen /kesk

Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Anne Kalmari /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Mika Lintilä /kesk
Eeva-Maria Maijala /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Juha Rehula /kesk
Markku Rossi /kesk
Annika Saarikko /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ari Torniainen /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk